

A földrajz és a munkaerőpiac

Napjainkban jó 300 ezer a nyilvántartott álláskeresők száma, ezért logikus annak a kérdésnek a felvetése a felsőoktatásba készülő hallgatóktól (és persze szüleiktől, tanácsadóiktól), hogy érdemes-e ma földrajzszakot választani? Egész Európában az egyetemet/főiskolát végzettek munkaerő-piaci helyzete negatívan alakul, igaz persze, hogy ez még mindig sokkal kedvezőbb pozíciót jelent, mint a diplomával nem rendelkezők esetében. A regisztrált álláskeresők (egyre növekvő) 10-13 %-a felsőoktatásból kerül ki, de a diplomások munkanélkülisége már csak 3,5-4 % körüli. A diplomások 80-90 %-os bérelőnye csökkenő ugyan, de a természettudományos képzési kapacitás növelése határozott kormányzati törekvés, ami kicsit kompenzálja ezt a folyamatot. Ezzel együtt a TTK-ról kikerülők indulnak a legrosszabb pozíciókkal az állásért folyó küzdelemben, a szerény javadalmazást sokan második diploma megszerzésével kísérlék meg egyensúlyozni (ez többnyire nem segít). A diplomások közötti különbségek a végzés után 4-5 évvel kezdenek kisimulni.

Annak ellenére, hogy a munkaerő-piaci kilátások nem rózsásak, az érdeklődés szerencsére még fennmaradt a földrajz iránt. Lényegében két terület, a közszféra (pl. önkormányzatok, tanácsadók, szolgáltatók) és a magánszféra (főként térségek tervezésével kapcsolatos) kínál munkát a végzetteknek. Különösen az előző terület sok gonddal és leépülő kapacitással küzd, de a lassuló növekedés a privátszféra lehetőségeit is csökkenti. Ezzel együtt a geográfusok álláslehetőségei (akik nemcsak a diploma megszerzése miatt végeztek el a szakot, hanem meg is tanulták a szakma alapjait) nem rosszak, semmi esetre sem rosszabbak, mint a közgazdász vagy jogász végzettségüké.

Ennek különböző okai vannak. Egyrészt a geográfus szakmában dolgozók nem függenek annyira a közszférától, természetesen sokan dolgoznak ezen a területen, tervezésben, szolgáltatásban, de ma egyre többen jutnak álláshoz a privátszférában. Hazánkban ennek mértékét munkapiaci szakemberek 20-25 %-ra becsülik. Németországban az adatok szerint az elmúlt években évi 1500-2000 geográfus jutott álláshoz ilyen körben – pl. ingatlan-, energia-, turizmus-, területi fejlesztő cégeknél (Matuschewski 2004, Standort) –, ez a végzettek több mint 2/3-át jelenti.

A másik ok, hogy a geográfusnak már tanulmányai folyamán hosszabb-rövidebb időt a „gyakorlatban” kellett eltöltenie. Ez nemcsak bepillantást adhatott a munka világába, de potenciális munkahelyként is gyakran szóba jöhetett. Így a kezdőkkel kapcsolatos ilyen elvárásokat könnyebben tudják teljesíteni a hallgatók.

Harmadikként említhető, hogy a geográfia Magyarországon – 15 éves szakmai investícióink eredményeképp – lassan kezd önálló életre kelni, egyre kevésbé keverik össze a geológiával és szép lassan, mint szakma az ismeretlenségből kievickél. Egy évtizede csak kevesen tudták és merték névjegyükre írni, hogy ők geográfusok, félték az ismeretlenség és a rossz imázs hatásától. A végzettek számának növekedése, a jó munkahelyi visszajelzések újabb álláshelyeket generálhatnak. A szakterületi munka persze nem korlátlan, és a jelenlegi értékrend és viszonyok mellett biztos, hogy a képzettjeinknek csak egy része helyezkedhet el a szakmában.

A munkaerőpiac szinten tartásához és növeléshez a szakmának is sok feladatot kell(ene) megoldania. Ha a földrajzot a munkaerőpiacon szeretnénk eladni, akkor el kell fogadni, hogy ez piac és annak megfelelően kell viszonyulni hozzá. Tehát: egyrészt ez piac, tehát eladni szeretnénk valami terméket. A termék a geográfus tudás, a termékmag pedig a természeti, társadalmi környezet mélyebb megismerése lehet. Igény lehet a szűkebb-tágabb környezet (aktív/passzív) megismerésére, a szabadidő hasznos eltöltésére,

ilyen irányú ismeretek szerzése is. A teljesség igénye nélkül feladat lehet (más nem hinném, hogy megcsinálja helyettünk):

- a célcsoportok feltárása,
- a piacismeret értékelése,
- a közvetítők felderítése,
- az általunk nyújtott szolgáltatások számbavétele,
- a piaciigény értékelése,
- a kínálat és a piaciigény viszonyának vizsgálata, igények változásának mérése,
- a márkapolitika (a geográfiának márkának kellene lennie),
- a fogyasztók minőségképe,
- kapcsolatok a leendő hallgatókkal,
- a potenciális felhasználók kiszolgálása,
- a szolgáltatás körének meghatározása.

Úgy vélem ezen kérdésekre adott válaszok alapján vállalkozhat a szakma a frissítésre, a szakma elismertségének hatékony növelésére, a piac szerény befolyásolására.

Mezősi Gábor, SZTE

A földrajzos képzés jövője Szombathelyen

Az idén, január 31-én a Berzsenyi Dániel Főiskola Szenátusa meghozta döntését: a BDF a Nyugat-Magyarországi Egyetemmel egyesül. Tény, hogy a négy egyetem közül, amelyekkel az előzetes egyesülési tárgyalások az elmúlt két hónap alatt folytak, a Nyugat-Magyarországi Egyetemmel történő fúzió látszik a legelőnyösebbnek, ha a főiskola, de különösen a főiskola Természettudományi Kara és a földrajzoktatás érdekeit tekintjük. Legfontosabb előnyként említhető, hogy a Természettudományi Kar az ún. szombathelyi központ egyik fakultásaként megmarad. Az egyesülés lehetőséget teremt, hogy megerősíthetjük az új egyetem szakember gárdájával a fizika, a kémia és a matematika alapszakokat. Ugyanakkor a természettudományos alapszakokon – és így a földrajzon is – nagyobb eséllyel akkreditálhatjuk a tanári MSc-t. Az egyesülés kedvező feltételeket teremt a földrajz számára, hogy egy vagy két szakiránnyal geográfus MSc akkreditálását kezdeményezhesse, de arra is, hogy az új egyetem doktori iskoláihoz doktori programmal (esetleg programokkal) csatlakozhasson.

Veress Márton, BDF